

Lütteratur – litteraturoplevelser gennem flere sanser

Et modningsprojekt på HvidovreBibliotekerne støttet af Slots- og Kulturstyrelsen.

Indledning

“Projektet skal undersøge og kortlægge mulighederne for at skabe en alternativ litteraturoplevelse, hvor samspillet mellem publikum, formidleren og det formidlede samt det visuelle og auditive rum skaber en unik ”lytteratur”, der videreformidles gennem podcast.

Produktet af dette modningsprojekt skal være en erfaringsrapport og konkrete samarbejdsaftaler, der kan danne grundlag for en realiserbar projektplan.”

Således ordene fra projektbeskrivelsen.

Lidt mere mundret og kortere sagt handler projektet om at skabe viden om, hvad der skal til for, at man på det fysiske bibliotek kan skabe et anderledes litteraturarrangement, som bliver optaget og udgivet som podcast.

Projektet er gennemført for at skabe grobund for et alternativt tilbud om litteraturoplevelser på biblioteket. Det har beskæftiget sig med litteraturens rolle på fremtidens bibliotek og udforsket nye måder at dyrke litteratur på.

Følgende er erfaringerne fra forløbet.

Metode/forløb

Projektet har bestået af tre dele.

- Etablering af en forståelse af en potentiel målgruppe, planlægning af en workshop samt afklaring om rettigheder mv. i forbindelse med udgivelse af podcast.
- Afholdelse af workshop med ca. 20 deltagere og oplægsholdere med viden om scenografi, podcast og arrangementer for yngre voksne.
- Opsamling på workshop og projektet som sådan, samt udarbejdelse af erfaringsrapport, erfaringspodcast og ny projektplan.

Grundlæggende er benyttet en agil projektledelsesmetode med indbyggede sprint, hvor projektets mange spørgsmål er blev konkretiseret og nedbrudt i mindre opgaver, der løbende er blevet løst og evalueret.

Lytteratur – nej, Lütteratur

Det har undervejs i arbejdet vist sig, at det oprindeligt anvendte navn for projektet "Lytteratur" er et registreret varemærke og ejes af et forlag. Via indkomne forslag på workshoppen har vi derfor besluttet at anvende "Lütteratur" i stedet. Samme ordlyd, men med mulighed for

at lave en grafisk finte i form af et par øjne og hovedtelefoner:

Lütteratur

Målgruppe: Yngre voksne

Lütteratur er i princippet for alle. Vi har derfor afgrænset projektet til to specifikke målgrupper for ikke at favne for bredt. Målgrupperne er udvalgt jf. det kriterium, at det er grupper, vi i biblioteksregi har mindre kontakt med end andre brugergrupper, og at vi antager, de har en interesse i at høre podcast.

Vi har konstateret, at målgruppen "yngre voksne" af flere årsager er svær at indkredse. Målgruppen kan ikke specifikt søges frem i Projektbanken, og flere kilder, f.eks. Danmarks Statistik og Fremtidens Biblioteker opererer med forskellige aldersinddelinger.

Mht. valg af målgrupper, som vi vil arbejde videre med, er vi især inspirerede af Fremtidens Biblioteker, projektet Litteraturen i spil på Aalborg Bibliotekerne og BestTellers. Grupperne er også valgt med henblik på at deltagerne skal komme "frivilligt", altså et tilbud direkte fra bibliotek til dem og ikke via f.eks. et samarbejde med en uddannelse. Vi har fravalgt gruppen af studerende, da de i forvejen er stærke biblioteksbrugere.

Vi har formuleret vores målgrupper således:

”Den unge voksne mand, som (antager vi) har en stærk fagteknisk interesse eller hobby, og som søger et interessefællesskab”.

”De yngre børneforældre, som (antager vi) kommer i børnebiblioteket på deres børns vegne, men hvor deres eget litteraturbehov ikke kommer særligt i spil.”

Det vigtige med småt

Et punkt i vores undersøgelse har handlet om rettigheder i forbindelse med optagelse og udgivelse af podcast.

KODA har en guide specifikt i forhold til brug af musik i podcast:

<https://kunde.koda.dk/priser-og-musikaftaler/online/podcast> .

Anvendes der tekster i podcasten med ophavsret aftales dette med forfatter/forlag.

Desuden er det vigtigt, at podcasten udgives på en specifik platform, hvor den også nemt kan fjernes igen.

Publikum og deltagere skal desuden gøres opmærksom på, at der optages lyd med henblik på publicering. Der kan udarbejdes fra gang til gang en passende meddelelse om optagelse/publicering, der anvendes på billet, plakater, facebook, pressemeddelelse o.lign.

Workshop

En central del af projektet var en workshop, der blev afholdt i aulaen på Avedøre Bibliotek d. 6. september 2018. I alt var der ca. 20 deltagere fra biblioteker i hovedstadsområdet og Sjælland.

Dagen var opbygget således, at vi indledte med tre oplæg fra tre forskellige oplægsholdere med plads til, at deltagerne kunne reflektere undervejs og notere særlige pointer ned.

De tre oplægsholdere var udvalgt som repræsentanter for tre vigtige ingredienser i et Litteraturarrangement: Scenografi - podcast - indhold. Oplægsholderne havde på forhånd fået nogle spørgsmål, de skulle komme ind på. Dette for at sikre, at deres input ramte ind i "vores verden".

De tre oplæg:

Scenografiens rolle og virkemidler - med Eva Wendelboe Kuczynski

Om podcastproduktion - med Anders Guldborg og Søren Huggemøller fra META.

Med udgangspunkt i BestTellers: Hvordan man opbygger et arrangement og får kontakt med målgruppen yngre voksne - med Kasper Sørensen og Hans Laurens fra BestTellers

Baseret på de tre oplæg blev deltagerne i grupper dernæst bedt om at brainstorme på, hvad de mente ville være vigtigt at putte i den værktøjskasse, som skal udvikles som hjælperedskab til at udvikle et Litteraturarrangement.

Til sidst blev deltagerne (igen i grupper) fordelt i forskellige typer fysiske rum og bedt om at komme med idéer til arrangementer.

Det blev en dag med stor koncentration og stor videngenerering. Tak til alle deltagerne.

Perspektiv fra et andet projekt

Podcast er i stærk fremmarch! Og vi var af Slots- og Kulturstyrelsen blevet anbefalet at hente erfaring i projekt "Podcast som åben og demokratisk platform" som biblioteket i Aarhus har stået for bl.a. sammen med København. Vi aflagde derfor projektet i Aarhus et besøg. Til trods for vidt forskellige projekter (DDB pulje vs. Udviklingspulje) og vidt forskellige budgetter og arbejdsforhold, var det en interessant udveksling af pointer og erfaringer. Fællesnævneren for vores projekter er undersøgelsen af podcast som *formidlingsform specielt i biblioteksregi*. Endvidere gav det et godt indblik i, hvor forskelligt man kan gribe udviklingen af podcast an. Hvor Aarhus-projektet bl.a. har fat i informationsarkitekturen og overvejelserne om, hvordan man - med traditionelle biblioteksøjne - kan formidle og kuratere samlinger af podcasts, så er vi startet et helt

andet sted, nemlig hvordan man i biblioteksregi kan producere indhold ved at koble arrangementer og podcast.

Erfaringspodcast

Som en del af vores egen udvikling kastede vi os ud i at producere en podcast, hvor vi fortæller om vores erfaringer med projektet.

Podcasten kan anvendes som et supplement til denne rapport og høres via følgende link:

https://ladossnakkeomlytteratur.podbean.com/mf/play/9i7e5q/En_dial_og_om_Lytteratur.mp3.

Særlige pointer

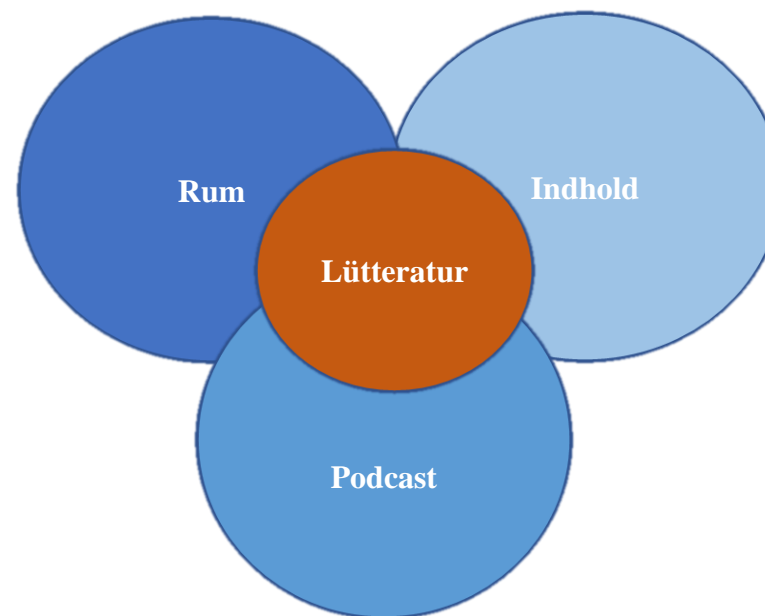
Rum er et godt billede at bruge, når noget skal i rammesættes. Igennem de tre oplæg på workshoppen blev det tydeligt, at ordet også kan vise sig meget anvendeligt i Lütteratur-sammenhæng.

Scenografi indeholder naturligt at indrette et rum med bestemt formål, på samme måde som scenografi i teaterverdenen er med til at støtte indholdet af en teaterforestilling. Og vigtigt i Lütteratur-regi, når man skal overveje, hvordan den scenografi man vil bruge kan tænkes som både et visuelt og lydligt bidrag til en litteraturoplevelse.

I podcastproduktion er det vigtigt at være opmærksom på hvilken `tone of voice` man ønsker at anvende, altså hvilken signatur for klangen i podcasten, man vil have, og hvordan podcastens lydligte digitale rum skal opbygges - igen så den understøtter formålet.

Og i fortællekunst - hvor der ikke opereres med scenografi, som understøttende faktor - kan fortælling være noget, der appellerer til modtagerens forestillingsevne, fortællingen kan `udfylde hullerne i sindet` og også udgøre et mentalt rum med de billeder og tanker, der dannes hos den enkelte.

Overvejelser og planlægning af, hvordan forskellige rum kan `indrettes` kan vise sig at være et vigtigt værktøj, når man arbejder med at sammensætte sit Lütteraturarrangement. Det handler om at spørge sig selv, hvad de forskellige dele skal bestå af og få dem til at interagere med hinanden, således at Lütteraturen opstår.

En anden vigtig pointe: I forbindelse med workshoppen var det karakteristisk, at når vi gav deltagerne fri i forhold at brainstorme på et Lütteraturarrangement, trådte litteraturen lidt i baggrunden. Der blev skruet højt op for kreativiteten og oplevelsen. Det er imidlertid vigtigt, der er en tydelig sammenhæng mellem litteratur og Lütteratur - en pointe, som vi fremadrettet vil indskærpe som en del af værktøjskassen.

Har vi opnået det vi ville?

Ja, og vi er kommet længere end vi forventede. Det betyder, at der henstår tre punkter: Samling af værktøjskassen, afprøvning af den og feedback på den, afprøvning af Lütteraturarrangementer. Mere konkret har vi:

- 1) Fået viden om podcastplatform, KODA og rettigheder.
- 2) Fået konkret viden om, hvordan man kan gribe indretningen af et rum an/ bruge scenografi.
- 3) Fået indblik i fortælle teknik, som et eksempel på en måde, der kan anvendes i et Lütteraturarrangement.
- 4) Arbejdet med at afgrænse en målgruppe - yngre voksne - og fået inspiration til, hvilke "ingredienser" i et Lütteraturarrangement, der vil være hensigtsmæssige at anvende i forhold til denne gruppe.

- 5) Fået konkrete bud på arrangementer.
- 6) Fået konkrete bud på, hvad der skal i værktøjskassen, når man skal planlægge et Lütteraturarrangement.

Vi har fået flere tilbagemeldinger fra biblioteker, der kunne tænke sig at arbejde videre med os. Vi har imidlertid besluttet ikke at ansøge Udviklingspuljen igen på grund af manglende ressourcer til styregruppearbejdet. Vi har derfor heller ikke lavet formelle samarbejdsaftaler til brug for en ny ansøgning.

Det er dog vores intention at fortsætte projektet alligevel.

Vi har for os selv opstillet en ny realiserbar projektplan, der ser således ud:

Ny overordnet projektplan

På baggrund af den viden, vi har opnået

- 1) Opstiller vi en værktøjskasse til brug for at udvikle et Lütteraturarrangement.
- 2) Afprøver vi et Lütteraturarrangement i eget regi, hvor en række bestemte kriterier skal indgå. Dvs. vi
 - a. Tager udgangspunkt i en given litteratur eller en litterær vinkel, såsom mundtlig fortælling.

- b. Laver et arrangement for målgruppen yngre voksne
- c. Indretter et fysisk rum, der understøtter indholdet.
- d. Optager arrangementet og producerer en podcast.

Vi inviterer de biblioteker, der var vist projektet interesse til at deltage helt eller delvist i afprøvning af værktøjskasse og produktion af Lütteraturarrangement.

Tidsplan (2019)

- Februar: Værktøjskassen færdiggøres.
- Marts - april: Feedback på værktøjet. Tilretning og feedback igen.
- Marts - maj: Udvikling af Lütteraturarrangement
- September - oktober: Afvikling af Lütteraturarrangement
- Oktober - december: Opsamling og evaluering af projekt.

*HvidovreBibliotekerne 2018
Projektgruppen*